

IMPACTUL INTEGRĂRII ROMÂNIEI ÎN UE ASUPRA AGRICULTURII

***Claudia LEPĂDATU,
Cercetător științific Institutul de Cercetare pentru Economia Agriculturii și
Dezvoltare Rurală, București, România***

Abstract. In the 2007-2013 timeframe, the agriculture and rural space in Romania will take important steps toward integration in the community structures. The agricultural politic will be changed fundamentally, by passing from the production aid system, which hasn't assured the expected restructuring, economic performance growth and of market competitiveness, to CAP mechanisms. Objective completion is established in the National Strategic Plan for Rural Development. It includes a financing plan which contains public, anual, financial alocations, national and community, on development axes. A National Rural Development Program, was also drafted, which provides distribution of public allocations and / or private individual measures set out in the National Strategic Plan. Implementation of the RDP structures are created under the provisions of Council Regulations (EEC) no. 1698/2005 on the European Agricultural Fund for Rural Development "Community Strategic Guidelines for Rural Development" in 2007-2013. National Rural Development Program develops and deepens the National Strategic Plan guidelines and lists of rural development programs that implement the NSP and EAFRD financial allocations distributed programs.

Keywords: integration, community structure, competitiveness, financial.

INTRODUCERE

După aderare, România trebuie să asigure un grad ridicat de convergență a măsurilor de politică agricolă națională cu cea comunitară, cu derogările acceptate bilateral și unele aprobări ulterior. România a optat pentru introducerea schemei de plăți directe la hectar și pe animal (SAPS), introdusă după aderare și aplicabilă între 3 și 5 ani, până la pregătirea condițiilor cerute de Comunitate, necesare introducerii treptate a

schemei de plată unică pe exploatație (SPS), care va fi ulterior generalizată, întrucât din 2013 se preconizează o altă reformă a PAC. Această schemă este finanțată din Fondul European Agricol pentru Garantare (FEAGA) și, în perioada 2007-2009 în proporție de 20% și din fondul Fondul European Agricol de Dezvoltare Rurală (FEADR). De asemenea, finanțarea se face și din bugetul de Stat al României.

În tratatul de aderare sunt prevăzute următoarele forme de sprijin comunitar:

- Plăți directe și alte sume alocate pentru agricultură;
- Măsuri temporare suplimentare privind dezvoltarea rurală, care se referă la:
 - sprijin pentru fermele de semi-subsistență în curs de restructurare;
 - sprijin pentru grupurile de producători.

MATERIAL ȘI METODĂ

Sprijinul pentru fermele de semi-subsistență va putea fi de 1000 euro/an/fermă, iar sprijinul pentru grupurile de producători recunoscute oficial între data aderării și 31 decembrie 2009 a fost de 390 mii euro. Sprijinul temporar pentru fermele de semisubsistență și pentru grupurile de producători va fi acordat din sumele destinate dezvoltării rurale. Acest sprijin a fost acordat atât României, cât și Bulgariei, astfel:

- sprijin pentru măsurile de tip LEADR;
- sprijin pentru serviciile de consultanță agricolă și informare publică;
- suplimente la plăți directe;
- asistență tehnică.

Alte forme de sprijin pentru dezvoltarea rurală vizează:

- investiții în agricultură, care se alocă în conformitate cu reglementările privind dezvoltarea rurală;
- sprijin pentru pensionarea anticipată, acordat pentru perioada 2007-2013, din Fondurile structurale;
- alte măsuri pentru dezvoltarea durabilă.

S-a aprobat și suplimentarea plăților directe de la bugetul național, cu până la 30% din nivelul UE 15 (mecanismul „top-up”).

1. Plățile naționale directe în sectorul vegetal sunt finanțate din bugetul de stat al României în proporție de 80% și din FEADR (20% în perioada 2007-2009). Plățile naționale complementare directe decuplate de producție se alocă la un hectar suprafață eligibilă pentru: grâu și secară, orz, orzoaică, ovăz, porumb, floarea soarelui, rapiță, soia convențională, leguminoase pentru boabe, plante medicinale și aromatice, legume de câmp și solarii, legume de seră, alte culturi în arabil. Plățile naționale complementare directe cuplate de producție se alocă pentru cantități limitate la produsele: in și cânepă pentru fibră, hamei, tutun.

2. Plățile naționale complementare directe pentru zootehnie (OUG 123/2006, OUG 127/2007). Aceste plăți se acordă pentru efective limitate de animale astfel:

- vaci pentru lapte – 820000 capete
- vaci care alăptează – 250000 capete
- bivolițe pentru lapte – 30000 capete
- tăurași la îngrășat peste (500 kg) – 300000 capete
- ovine în exploatații cu peste 50 cap/expl – 3 mil. capete
- caprine în exploatații cu peste 10 cap/expl. – 200000 capete

Suprafețele de bază, producțiile de referință, cotele de producție și plafoanele naționale acceptate după negociere.

Tabel 1. Sectorul vegetal

- suprafața de bază pentru culturi în arabil	7.012.666 hectare
- randament mediu de referință	2,65 tone/ha
- vița de vie	
- se recunoaște întreaga suprafață plantată (din registrul viticol din anul 2006)	
- se recunosc drepturi de replantare pentru soiurile interzise în UE	30 mii
- suprafața plantată cu nuci	1645 ha
- suprafața cultivată cu orez	500 ha
- suprafața cultivată cu hamei	198 ha

Cantități naționale garantate

- in și cânepă	963 tone
- tutun brut	12.312 tone
- sămânță de orez	100 tone
- alte semințe	2294 tone
- tomate procesate	50.390 tone
- piersici procesate	523 tone

Sectorul zahăr

Cota de zahăr din sfeclă	109.164 tone
Cota de zahăr brut pentru procesare	329.636 tone
Cota de izoglucoză	9981 tone

Sectorul zootehnic

Cota de lapte	3.057.000 tone
din care:	
- livrări la fabrici	1.093.000 tone
- vânzări directe	1.964.000 tone
- cota de rezervă (2009)	188.000 tone

Plafoane pentru bovine și ovine

- carne de bovine	452.000 capete
- vaci care alăptează	150.000 capete
- abatorizare bovine adulte	1.148.000 capete
- abatorizare viței	85.000 capete
- ovine și caprine	5.880.000 capete

Sursa: MADR

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Fermierii și procesatorii beneficiază, începând cu 01.01.2007, de fonduri de dezvoltare rurală, destinate statelor membre pentru a se alinia la normele comunitare. Mecanismele PAC privind piața vizează sprijinul direct, intervențiile pentru stocarea publică și privată, restituiri la export, măsurile sanitar-veterinare, investiții din fondurile de dezvoltare rurală etc.

Sumele de la bugetul UE pentru intervenții, restituiri la export, alte ajutoare sunt restricționate și s-au stabilit pentru perioada 2007-2009. Viitoarea PAC este orientată spre reducerea și eliminarea prețurilor de intervenție și a exporturilor subvenționate, precum și spre eliminarea stocării publice.

Cu toate acestea, România a obținut alocații de la UE pentru stocarea publică a unor cantități, în limita sumelor disponibile la cereale (grâu comun, grâu dur, orz, porumb, sorg), unt, lapte praf degresat, carne de bovine adulte și vițel, carne de porc, carne de ovine, carne de caprine, lapte praf, cașcaval și vin.

De asemenea, la fel ca și celorlalte noi state membre, României i s-a aprobat alocarea unor sume suplimentare (complementare) pentru sprijin direct (pe baza mecanismului top-up) din bugetul național (până la 30% din nivelul UE 15). Aceste plăți se alocă în funcție de prioritățile naționale pentru suprafețele, efectivele și produsele considerate prioritare și au nevoie de aprobarea Comisiei. În acest context, în avans, în anul 2006, România a introdus, experimental, mecanismul de alocare a unor sume complementare pentru sprijin direct din bugetul național pentru sfeclă de zahăr, în

și cânepă, tutun. Până la momentul aderării, România a luat măsuri pentru consolidarea capacității de control pentru următoarele domenii și acțiuni:

- rețeaua sanitar-veterinară și fitosanitară;
- filiera de la producător la cosumator;
- prevenirea și combaterea bolilor la plante și animale;
- realizarea siguranței alimentare.

Pentru alinierea la cerințele pieței unice europene, România a adoptat un „Plan de acțiune privind modernizarea, re tehnologizarea și igienizarea unităților de procesare a produselor agricole”, în mod special a unităților de procesare a cărnii și laptelui.

La 10 februarie 2004, Comisia Europeană a prezentat, oficial, pachetul financiar pentru România și Bulgaria. Conform propunerilor Comisiei Europene, în perioada 2007-2009, sectorul agricol din România a putut beneficia de o finanțare totală de 4,037 miliarde euro, din care:

- 1,613 miliarde euro pentru aplicarea măsurilor de implementare a Politicii Agricole Comunitare (0,732 miliarde euro destinate pentru măsuri de susținere a piețelor prin mecanismul de intervenție și restituiri la export – cereale, produse lactate, carne de vită etc. – și 0,881 miliarde euro pentru plăți directe la fermieri);
- 2,424 miliarde euro pentru dezvoltare rurală.

Pentru România și Bulgaria, plățile directe sunt introduse în conformitate cu următorul calendar de creștere procentuală (tabel 2).

Tabel 2. Calendarul alocării sumelor din bugetul comunitar și din bugetul național pentru plăți directe în perioada 2007-2016

Specificare	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
% anual de creștere a plafonului plăților de la UE	25	30	35	40	50	60	70	80	90	100
% anual de creștere a plăților de la bugetul național*	30	30	30	30	30	30	30	20	10	0
Total plăți anuale (%)	55	60	65	70	80	90	100	100	100	100

* maxim 30%

Sursa: Tratatul de aderare a Bulgariei și României la UE, Editura Monitorul Oficial al României, 2005

Din calculele făcute la Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură rezultă că, în anul 2007, plățile directe pentru sectorul vegetal au fost mai mari decât în anii anteriori. În sectorul animal nivelul plăților directe a fost de 2,42 ori mai mare în 2007, față de programul pe anul 2004, cu respectarea însă a unor condiții mult mai dure.

Din estimările făcute de Agenția de Plăți și intervenție pentru agricultură rezultă următoarele concluzii principale:

- în anii 2000-2001, cea mai mare parte din finanțarea bugetară a fost direcționată spre sectorul vegetal;
- în anii 2002-2004 au crescut alocațiile pentru dezvoltarea rurală și sectorul animal;
- pentru măsurile de piață se alocă între 12,5-13,5% din totalul finanțării;
- în anul 2007, finanțarea comunitară este substanțială pentru dezvoltarea rurală, urmată de sectorul vegetal și măsurile de piață. Pentru sectorul animal finanțarea este mai redusă întrucât mecanismele de finanțare comunitară asigură sprijin prioritar pentru sectorul care produce furaje și care asigură și dezvoltarea zootehniei.

Începând cu anul 2007 structura sprijinului financiar se schimbă în favoarea dezvoltării rurale.

CONCLUZII

În vechile state membre (UE- 15), acordarea plăților directe după reforma PAC din 1992 a avut rolul de control al producției și de protejare a veniturilor fermierilor în urma reducerii și/sau eliminării prețurilor de intervenție. Acordarea acestor plăți și fermierilor din noile state, care au aderat la Uniunea Europeană după anul 2004, a pornit de la ideea de a asigura fermierilor din aceste țări premisele unui tratament nediscriminatoriu și a unor șanse sporite pe piața comunitară.

Există însă unele păreri care susțin că acordarea plăților directe fermierilor din noile state membre va încetini (sau chiar împiedica) procesul de restructurare al fermelor și comasarea terenurilor. Nivelul acestor plăți este mult mai scăzut în noile state membre comparative cu vechile state membre UE, datorită nivelelor diferite ale randamentelor la hectar din perioada de referință. În același timp și cuantumul alocării acestora este progresiv, crescând de la 25% până la 100%, pe o perioadă de 10 ani, tocmai în scopul de a încuraja procesul de comasare al terenului agricol și restructurarea fermelor.

Totuși, se așteaptă o creștere a inerției pe piața funciară și a asocierii sau arendării, ca elemente de impact în urma acordării plăților directe în noile state membre UE. La aceasta se adaugă impactul deja constatat în vechile state ale UE, la nivelul valorii proprietăților funciare și a pieței arende.

Astfel, s-a constatat că funcționarea sistemului de plăți directe în vechile state member UE a condus la capitalizarea acestora în prețul terenurilor, la creșterea valorii arende și, în același timp, la menținerea unei ponderi importante a persoanelor vârstnice ca proprietari funciari, care nu sunt interesate să-și vândă sau să-și arendeze terenurile agricole.

În linii mari, ne așteptăm ca impactul plăților directe să amendeze și chiar să diminueze impactul măsurilor de piață, acest lucru fiind, de fapt, efectul colateral al declupării plăților directe de nivelul producției obținute.

BIBLIOGRAFIE

1. Alexandri, C. Integrarea europeană a piețelor agricole românești, Editura Terra Nostra, 2006, pag. 45-50;
2. Programul Național de Dezvoltare Rurală a României, MADR, octombrie 2007-2013;
3. Programul de convergență al Gucernului României 2006/2009;
4. Stanef, M.R. Agricultura României în fața exigențelor Uniunii Europene, Editura ASE București, 2010, pag. 279-283;
5. Zahiu, L. Agricultura U.E. sub impactul Politicii Agricole Comune, Editura Ceres, 2006, pag 104-115.